

Соціалізація ромів на Закарпатті

Живучи поруч з етнічними українцями вже протягом багатьох століть, роми все ще залишаються народом, образ якого повен загадок.

Однією із таких загадок є чисельність ромського населення. Сьогодні немає чітких даних щодо того, скільки ромів проживає на території України. Та й отримати ці дані поки що вкрай важко, адже у багатьох ромів немає документів. Деякі з них навмисне не афішують свого походження, що також цілком зрозуміло. Так історично склалося, що у періоди воєн різні національні меншини (і роми в т.ч.) по всьому світові зазнавали репресій, гонінь та переслідувань.

Згідно з даними перепису населення від 2001 року, в Україні проживає 47 587 ромів, третина з яких — на Закарпатті. Утім, громадські організації вважають, що це число давно не є актуальним. Рада Європи оцінює приблизну чисельність ромської меншини в Україні у 120–400 тисяч осіб. За даними ромських громадських організацій, на Закарпатті нині проживають понад 40 тисяч ромів. Більшість закарпатських ромів живуть у компактних поселеннях.

Саме тут, на Закарпатті, збереглася найбільша кількість діалектів мови романі, відмінностей у побуті та рівні освіченості. Хоч роми й живуть зовсім поруч, часто на сусідніх вулицях, утім їхня спільнота є найбільш незрозумілою для решти закарпатців.

Багато ромів взагалі не знають української мови або погано нею розмовляють. Причина — ізольованість ромських поселень та пробіли в освіті.

Це не лише закарпатська, а і всеукраїнська ситуація. Чимало українських ромів ніколи не навчалися в школі, а серед тих, хто школу таки відвідував, найбільш поширеною є неповна середня освіта.

Що ж стосується вищої освіти, то зараз тенденція трохи покращується. Тільки тих, що отримали вищу освіту коштом Ромського освітнього фонду вже майже 500 осіб, а кількість інтегрованих в українське суспільство, освічених ромів уже значно більша.

Крім освіти, є ще й інші питання, що потребують вирішення. Згідно з опитуванням громадських організацій, 17% ромів в Україні не мають ідентифікаційних документів, у третини не оформлена реєстрація. Ситуація з паспортизацією на Закарпатті гірша, ніж в інших регіонах країни.

Що ж стосується працевлаштування, то 63% ромів не працюють, ще 22% працюють неповний робочий день. Серед ромів, що працюють, переважає самозайнятість. Більше половини зайняті торгівлею чи наданням послуг, ще чверть є приватними підприємцями.

Загалом, роми працюють у комунальних службах двірниками, робочими на водоканалі, майстрами.

**Провідний спеціаліст
Свалявського РВ ДРАЦС
ГТУЮ у Закарпатській області**

Н.В.Матяш